

У редакцији и админ. Космајска ул. бр. 22. www.nb.rs

Сил се дају у админист. Цена утврђена

Исплаћена се писма не имају. Рукописи се не враћају.

Писма, рукописе, новац и остало што се односи на лист, слаће власничтву листа

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Адреса за телеграме: „СТРАЖА“ — БЕОГРАД Претплата за Србију на пошти: на годину дин. 12.— шест месеца „ 6.— три месеца „ 3.— један месец „ 1.—

Претплата за иностранство на пошти: на годину дин. 30.— шест месеца „ 15.— три месеца „ 7.50

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Излази сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Аустрија би мир

Граф Михајло Карољи на помолу

БУКУРЕШТ, 10 децембра.

Аустријска влада се налази у очајању и председник Штирк је већ неколико пута покушавао да поднесе оставку целог кабинета. После тајне министарске седнице у Грац је телеграфски позват граф Михајло Карољи. У најближим дворским круговима се говори, да је Аустрија склона да и без Немачке склопи „частан мир“ са Русијом и осталим ратујућим државама и граф Карољи, који има одличних веза у руској аристократији имао би да покуша да поведе преговоре. Ова вест изазвала је сензацију, и ако је влада преко својих органа изјавила, да долазак графа Карољија има сасвим други карактер. Одмах по аудијенцији код цара и конферисања са аустријским државницима граф Карољи је отпутовао у Шопрон.

○ Српском сељаку

Онога дана када је Српска Војска, разбивши непријатељску војску на целом борбеном фронту, победовосно умарширала у Београд ми који смо се овде по нужди затекли, угледавши прве српске коњанике, увидели смо да је Српска Војска, коју махом сачињава српски сељак, — јер у нашој земљи живи 3/4 сељака, — једна од непобедних војска. Оваквог цина, као што је аустријска војска била код Београда, која ни у чему није оскудевала, чији су војници поред обилне хране, носили чоколада фикс и маст за обућу, имали овакве коње и комору, који никад нису ратовали одморни нахрањени са набијеним џеповима параскрхало се 200 хиљада војника и 300 аутомобила око Београда, наша храбра и непобедна војска, благодарећи нашем славном опанку и дивној хармонији и љубави између својих старешина и официјара, који с њима ево већ 5 месеца деле добра и зла у рову, они су успели да нашу милу и благородну земљу за непуних шест дана ишчисте од аустријске жгадије.

пронео је Српском имену славу дуж целог света и онај, који никад није чуо о нама, или је нешто о нама научио, тај се мора задивити пред овим фактом, пред чудом које је Српски војник показао за оних шест дана! Одрпанци и опанчари, како је непријатељ увек с презрењем о нашем сељаку говорио, који нису онзко налицани и нафракани, већ поцепани и прљави, али имају сјајан карактер, и силну патриотску љубав према овој земљи, пред тим одрпанцима поклонили се аустријска штампана и њихова војска, јер поред њих слава пролази. За то је Бечка штампа и званични орган Аустро-угарске владе Н. Сл. Преса дошла да у овом европском рату само се Србија може сматрати као озбиљан такмац. Српски војник — сељак, и њен верни савезник друмови су у опште непобедни. И заиста ми овој изјави, непријатељске званичне штампе, немамо шта ни да додамо ни да одуземо. Само с наше стране призајемо вредност патриотизма и јунаштва нашем српском сељаку!

Губитци Белгије

— Страшне цифре —

Газети Белгију Немци су све предавали ватри и огњу. Један Енглез који је дуго живео у Белгији направио је статистички преглед из кога се види колико је жртва Белгија у овом рату поднела. Тако највише су оштећене вароши, које су Немци бомбардовали

Лиеж	172.700.000	фр.
Тирлемон	25.250.000	„
Лувен	185.800.000	„
Малин	38.300.000	„
Намир	119.600.000	„
Шарлероа	551.800.000	„
Мон	3.400.000	„
Термонд	20.850.000	„
Анверс	505.750.000	„

поварени путеви, телеграф и телеф. мрежа, желез. пруга, мостови државне зграде по мањим местима 1.200.000.000.

Свега укупно Белгију је овај рат до сада стао: 5.301.440.000 фр.

Фон дер Голц у Цариграду

— Важна турско-пруска војна седница —

АМСТЕРДАМ 10. децембра
Маршал немачке војске Фон дер Голц, која је до сада вршио дужност гувернера Белгије изненада је напустио Белгију и у друштву немачких војних аташеа у Букурешту и Софији отпутовао је за Цариград. Одмах по његовом доласку одржан је ратни савет, коме су присуствовали престолонаследник Јусуф Ивезин, министар војни Енвер паша и главнокомандујући Лиман фон Сандерс, Голц и оба немачка војна аташе-а. Шта је на овом састанку решавано крије се и од кругова најближих данашњем режиму.

Турци и Бугари

— Лабави односи —

АТИНА, 10 децембра.

„У овдашњим политичким круговима се говори о великој затегнутости између цариградске и софијске владе. Ова је затегнутост дошла услед ниглог утврђивања Једрена, гомилања силне војске и довлачења муниције. Услед овога бугарски посланик у Цариграду Г. Тошев посетио је великог везира и са њиме је конферисао поводом овога. Али изгледа да га одговор великог везира није задовољио, јер је сутра дан посетио и Талат беја, министра унутрашних дела“.

Како је у Кракову

— Из писма једног аустријског официра —

КРАКОВО, 11 дец.

Кад је ведро готово преко целог дана над Краковом круже ратни аероплани. Кад је први пут једног јутра заокружио над тврђавом аероплан људи су се слетили на улицу и гледали у њега као у какво чудовиште. Но монотонно зујање строја већ после неколико дана није изазивало више тако особиту пажњу у грађанству. Прва аероплан, који је летео над тврђавом сматран је за непријатељски и са краковских утврђења загремели су топови а кад су грађани чули пуцњаву од које су се прозори потресли, премрли су од страха, држећи, да су из висине са аероплана бацили бачене у град.

Данас управо око подне појавило се над градом неколико аероплана који су доста дуго кружили. Пошто се опет чула ужасна грмљавина топова, грађанство је поверовало да су то руски. Међутим, више је сигурно да су наши. Као и пре десет дана, тако се и данас сакупила повећа гомила на брежуљку Салватор, јер се ту најјасније чује ток борбе. Уз пут су се причале страшне приче о Козацима и њихвим зверствима. Тако на 14 километара испред краковских видова похватили су сељаке, који су били изашли ван града послом. Козаци су их све исекли. Код Биржановије ухватила једна козачка извиђачка неколико сељака и стаде их испитивати, куда је прошла Аустријска војска за Краково.

Пошто сељаци нису хтели рећи то су их козаци својим копљима поубијали. О овим случајевима непрестано се у Кракову говори и нико се не усуђује да се удаљи ван града.

Кад смо приспели на Салватор у висини су кружила три аероплана. Један иза другог као птице селице ле-

тели су аероплани, а ми њих одовдо радознано посматрасмо.

За све време док смо моторили лет аероплана над Краковом појединачно су грмели са североисточне стране тешки топови. Од њихове силне грмљавине окна су почела да испадају. То су тако звани моторни топови.

Па ипак иако смо у рату, иако се око нас налази непријатељ ми ипак у Кракову проводимо нормалан живот. Идем у позориште, биоскопе, лед и многе друге забаве. Школе раде. На Универзитету је пре неколико дана један промовисан за доктора права. Наравно да се ипак осећа разлика између времена мира и садашњих бурних дана. Али то се у осталом осећа јамачво свугде... —

Остали у Београду

Мица М. Печеничић налази се жива и здрава са својом породицом, са станом Душанова улица број 94.

Ната Косте Јовановића са ћеркама: Гинџом, Кајом и Ђаном.

Коста С. Петровић служ. Народ. Банке са њеном и троје деце. Поцерска бр. 19.

Димитрије Михајловић са супругом.

Радивој Јосимчевић са породицом.

Љубиша Костандиновић из Волујца Космајска 10.

Одведени у ропство

Миливоје Јовановић, писар општине београдске, стар 39 година. Остао за собом жену и новорођенче од два дана.

Владимир Глашић служитељ Теразијске Основне Школе стар 40 год, оставио жену и сестру.

Епиграм

Кад су дошли у Београд,
Са поносом свуда јуре;
И гледају дело своје,
— Рушевине сд — „културе.“
В-ца.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

На дан годишњег помена

Живојин Р. Мишовић трг. из Београда дао је 10 динара прилога за Београдску сиротињу на дан годишњег помена своме брату пок. Јовици Р. Мишовићу — пушкару Војно-Техничког Завода.

Нека је вечан помен пок. Мишовићу.

„Руски Цар“

Ресторација и пивница „Руски Цар“ отворена је и ако је ово отворање скопчано неколико годинама. Г. Влајко Радовић постарио се за добро пиће, јело и услугу те ће публика као и пре бити увек добро услужена.

Пажња

Моли се она г-ђа код које је Драгољуб Савић доселио кућне ствари да се картом јави Драгољубовом оцу Савићу Босанска улица 12.

Из општине Београдске

Јуче је одбор Општине Београдске одржао своју одборску седницу на којој је решавано о чисто административној политици Општине Београдске.

Верени

Г. Ђока Лазаревић геом. тер Општине Београдске верио се са г-дом Олгом Стојановић из Пожаревца.

Бора Паучки геом. тер Општине Београдске верио се са г-дом Ангелином Серафимовић из Скопља.

Честитам!

КОЛОНИЈАЛНА РАДЊА

ОБРАДОВИЋА И СТАНКОВИЋА

преко пута Народне Банке створена је. 1-3

Један историјски докуменат

КРАЉ. СРП.

Општина града Београда

Администрат. одељење
21—XI. 1914

ДОЗВОЛА

Суд Општине града Београда дозвољава Госп. Исидору Николићу, одборнику ове општине, да може у свако доба отићи свом дому ради својим послова.

Умољавају се полицијске власти да именовану не чине никакве сметње већ у случају нужде помоћ му укажу.

Председник
Коста Поповић

Für freie Bewegung in Belgrad

KUCHINKA

k. k. Etapenstation zu Belgrad

Колико су Аустријанци изгубили главу најбоље сведочи овај докуменат. Горе у заглављу се каже Краљ. Срп. Општина Града Београда а доле Царско-Краљевска аустро-угарска војна станица у Београду. Ови нису имали времена ни да прочитају реча изнад штампала, јер заиста колики су велики угурсузи нарочито њихов виртоуз са вешал! Кухинка не би ставио потпис испод таквог стила.

По томе се види да су они непрестано мислили на бегство а никако на ма какав рад и постојаност у Београду. Једини им је циљ био да што пре охладу чувства. Али кад Бог хоће неког да казни он му прво одузме памет. Тако је са Аустријанцима поступао Српски Бог.

Борбе код Кракова

ПЕТРОГРАД, 10 децембра.

Из главног стана јављају да се око Кракова води већ неколико дана упорна борба. На линији Прашниц—Тјешанов Аустријанци су били принуђени да се повуку са тешким губитцима. На фронту Хов-Ловиц водила се борба између наших и германских трупа дан и једну ноћ, када се непријатељ повукао са тешким губитцима. Јужно од Кракова после страшне борбе успели смо да заробимо 4000 хиљаде непријатељских војника, 7 миотраљева и 4 топа.

У Грацу

Под председништвом Фрање Јосифа одржана је тајна министарска седница, на којој је граф Стеван Тиса, који се пре не околико дана вратио из главног немачког стана, реферисао о стању на северном војном као и болести цара Вилхелма

ФЕЉТОН

У кокошарнику

Све горе и гор: А чему сам бољем могао и да се надам од Аустријанаца. Да су они добри седели би тамо код своје куће или би у најмању руку бранила Галицију Карпате или Пешту. Не треба им Галиција, Буковина и Пешта него пошли људи у пљачку код нас.

Претресају подруме куће и лагуме, траже комите а налазе жене за сјловзње и боду очи на сликама и иконама. Није никакво чудо што смо се крили где смо знали и имали места за то.

29 Новембра, кад су се у непосредној близини Београда чули пушњ српских топова и крљање српских бр-

зомети, ја сам се евакуисао у кокошарник. Тога дана су Аустријанци отворено бежали и спасавали оно што се од коморе могло спасти.

Како је тај кокошарник био окренут ка Сави то сам, и ако не баш тако радо — гледао у Саву и на њој спазим 4 понгонска моста с леве стране 2 с десне стране као и неколико шлепова. На мостовима се заглавила војска, комора, фијокери и кола са пљачканим стварима, они су ту пљачку називали контрибуцијом.

Ово знам отуда, што се ондашњи председник београдске општине жалио команданту места а свај је одговорио да је то ратна контрибуција. За то што сам се ја бојао да и мене не уврсте у ратну контрибуцију евакуисао сам се у кокошарник.

Интересантно је знати како сам ја одлучивао кога дана

и где ћу кад становати. Исекао сам неколико хартица и на овима исписао речи: „Оцак 24“, „Канал 25“, „Таван 26“, „Сламарца 27“, „Кокошарник 28 и 29“. По том сам спустио у капу промућкао и извлачио из лутрију место становања. Тако сам извукао 28 и 29 кокошарник и ту сам се „настанио“. Часовник ми није требао јер су певци увек објављивали кукурањем поноћ и зору. За лепршају прво крилима, збаци по неколико „пешака“ (вешају) на мене — незваног госта, па онда закукуричу.

Ваљда због тога, што сам им био непознат, по сву ноћ су ми изјављивале не поверење на тај начин што су кокотале, и рогушиле се. Кад је мало више захрчим ове опет какови као да биме хтеле да опомену на опасност „стратегског“ полужаја. И тако су ми оне но-

ћу сигнализирале кокошањем. Али и то нису хтеле бесплатно да чине већ су ми остављале мизанс.

Преко дана, било ми је лакше јер су ме „шл.ф.к.“ колаге рано ујутру напуштале и ја сам тада могао по нешто да забележим у свом дневнику. Тек што сам почео да хватам комбинацију о чему да пишам, управо шта да забележим, почеше да фијучу куршуму око куће. Неки пијани мађарски војници, спазили кокошку на врх куће па је гађају. Срећа од те оне кокошке с тог крова на други и она престадеше с палбом иначе да су продужили даље, ја бих учинио оно што мала деца учине кад се постиде.

Малозатим почеше да крстаре аустријске патроле, па се на њавола све враћају око мене и мога стана. Прођоше водећи са собом неколико

цигана свирача са чубуре а ова, да би показале колико се плаше од њих, свирају песму: „видиш мати пролазе солдати“. Аустријанци се смеју као веле: свирајте, свирајте, имаће кад и да кукате. А ја па мислим у себи: не излзи ми из очи иначе одмах ће бити: „чиђен за Бенгеш у интернирунг“.

Вадим ја да пролазе солдати али ми се не силази са чандије. Пешаци и коњаница, врши јуриш по моме телу али ја куражном ћутим у кокошарнику мислећи: ствари дајм али кокошарник никако ни за живу главу, добар је то „декунг“. Прођоше они а прође мени и четрдесет дана! Сутрадан сам се скинуо очистио и пресвукао и том приликом променим опет став.

гимназији није ишло никакво. Још одмах првог сечаја истеран је пошто га је у неколико крађа. Јова није могао ни да верује да је његов отац и жалио се министру против безаконја. Но кад је помогло, он је преко савезног листа изгудио истра просвете и директора професоре. Сви они били дорасли за тако места, и били су негова што су му сина тако оклеветали.

Хтео да га да на зар, зар, његов син да другога зар његов син је судове, да чисти цркви, да по киши у пена дрва и носи не канте са водом? Не, не може да дозволи. То је дозволио да две утроши јурцајући по а, погодио се са једним јом да му сина изуату.

Да овај не би морао и друге послове, копадају у занат, Чика се обавезао да плаћа динара месечно. Како вничар био полетарац, месеца беше отворио па му ових дваесет месечно добро дођорочито још што је чика платио унапред за три

су опет пролазили за прође и месеци. је седео у дућану гледајући му газда кује, (риструже, али никада није ушао да узме коју а у своје руке. Мајстор дао тачно по програму: је сам воду, чистио н, брисао је прашину, би Никола у седам сати ао у радионицу сео би столицу и ту би се не млатио. По подне ко.

12 Јула 1914 године и званичне новине са њевим указом о моцији. Како је млади војни обвезник, то дан затворио дућан у своју команду. Никола опет остаде су.

Јова је био на војности, те је тако Никола могућности да криво Београду као какав. Истина чика Јова био преко дана кад како је целу ноћ трољу, то је преписао, а после подвече је на чашицу горке у реч.

се само отац и син етаху кад је овај оди стражу. После подне кренуо је у варош. Имао је ва гроша, што му је за целараца.

је код Руског Царства група београдских играла је „берзе“. Никола ова игра привлачила стао мало у страну је главу кад год би гамена бацао новац се то њиховим језике „вртио!“ Никола анео у игру и један ципов ухвати га за

рукав и рече му: „хајде хоћеш и ти!“

Никола би тако радо играо, али није имао новаца.

Када је овај још једном ословио Никола му често промуклим гласом рече како нема доста пара.

— Па ради и ти, па ћеш имати новаца! рече му овај.

— Ја би радио, али не знам шта? —

Пошто се прво пажљиво окрете око себе и пошто се уверио да је врева гамена тако силна, да неће чути ни једну њихову реч, он му шапатом поверљиво рече:

Ако ти збиља хоћеш да радиш ја ћу те одвести до мога господана и он ће ти наћи посла, а већ после биће пуно пара, Чекај само да „окренем“ још коју! —

Никола се радовао што ће доћи до новаца и што ће и он моћи да се „берзира.“ Обузет мислима он је затворио очи и дрмао је руком по празном џепу замишљајући да већ у њему има новаца.

— А сад хајдмо, — прекиде га ципов и Никола се упути са њиме. Ишли су доста дуго. Најзад стадоше. — Ето ту седи господин! Ја ћу прво да уђем па да те пријавим. Ти ме причекај! — И Ципов уђе у собу одакле се мало после врати и уведе Николау.

— А, дакле ти са тај? Е па добро. Ево овај ће те упознати са послом. Посао је врло лак, мораш само да си вешт. Почећеш још сутра. Ево ти за сада пет динара. Биће и више! — Никола најезао како је изишао из собе господина, јер пет динара он никада није имао. Он често није веровао да је газда толиког новца.

— Сутра око 7 сати ујутру да се састанемо на исто место па ћемо на посао. Збогом! — И оба се дечка растадоше.

Никола је обилазио ашчињаци, бозапанице и пиљарнице и јео је све што је очима видео. Што да штеди? Зар му није господина казао да ће бити и више

Никола је целу ноћ провео немирно. Све се трзао и бунцао о парзема. У седам часова он је већ увелико чекао свога колегу и дочекао га је. Обишли су у штампарију и ту је овај узео по неколико десетина бројева. Затим су се упутили на голожаје, вап Београда код војске. Војска је била жељна да чита новине и ником није ни падало на памет да забрани долазак „невине“ дечице. Кад су били на једној узвишици онај ће рећи Николи: Ето кад дођеш на овакву узвишицу а ти потражи згодан жбун, пази да те само ко не опази и маши белом марамом, ево оваквом — и он извуче једну белу мараму. — Но чешће морамо да се задржимо и до пет, тада се служимо ево оваквим фењером, Ја ћу ти воћ показати како се њиме рукује.

Али баш усред њихова разговора један стражар коме се оба дечка учинише сумњива опали из пушке. Никола и друг му побегоше као чвор-

ца. Кад су стигли у варош отишли су право код господина и овај је дао Николи још неке савете, показао му како се рукује фењером и т. д. Сутра је требао да се учини покушај на Бановом брду. При растанку Никола је добио 15 динара.

Сав радостан одлетео је својој кући раширио је новац по кревету и стао се по њему да ваља. У тој радости и заспао је. Нешто раније но обично чика Јова је дошао кући. Упалио је лампу и стао је да се свлачи. Наједном паде му поглед на динаре на које Никола пун задовољства лежао. Пробудио је Николау и одмах га питао одкуда му новац. Никола је у почетку лгао, али узваћен у лажи

признао је. — — — — — Наступила су критични дани и врховна команда тражила је добровољце који хоће да се боре у борбеној линији. Чика Јова је своју жељу исјавио и после пет дана борио се (ко Ваљева. У једној крвавој борби кад је дошло на бајонет чича Никола је прва јурнуо и после краће борбе пао је.

Борећи се са душом имао је још толико свести да зовне свештеника и да му се исповеди. Испрачао му је слушај са сином и испрекиданим гласом заврши: Али ето ја сам све опрао. Љага је збрисана. Њу је спрао стари пешак.

Живео Краљ! —

Јадни принц

Од И. А. Куприна.

I.

„Чудне ми памети! — мислио је љутито деветогодишњи Дања Јевлајев, лежећи потрбушке на кожи од белог медведа и лупкајући потпетицама једном о другу подигнувши ноге у вис. — Чудно! Само велики и могу бити претворни. Мене су затворили у гостињску собу, а сами се тамо забављају китећи Јелку. Од мене захтевају, да се чиним, као да се ничему и не досећам. Ето какви су они — велики!“

На улици гори лампа и полаћује ледене шаре на прозорским окнима и, пробивши се кроз лишће фикуса, прави лаке златне шаре на поду. У полутами слабо се светлуца савијени бок клавира.

„Па и шта ту има радосно, ако се хоће право, у тој Јелки? — наставио је Дања да размишља. — Доћи ће ту познати дечаки и девојчице и претвараће се; да задовоље велике, као паметна и васпитана деца. За сваким гувернанта или старија тетка. Приморавалу, да се цело време говори енглески... Смислиће какву сувише досадну игру, у којој свакако треба споминати имена звериња, билина или грдова, а велики ће се да мешају и да поправљају мале. Наредиће да се иде око Јелке ухвативши се за руке, да се штогод пева и зато ће плескати рукама; онда ће сви седати испод Јелке, и чика Ника ће да прочита наглас неприродним, глумачким „гњаваторским“, како вели Сони на дадиња, гласом причу, гледајући раскошну Јелку богаташа. Затим ће да поклоне кутију с прибором, глобус и дечију књижицу са сликама... А сигурно неће поклонити тоциљаке ни склизаљке... И послаће нас да славамо.“

„Не, ти одрасли не знају ништа... Ето и тата... Он је најглавнији човек у граду и, дабоме, најученији... Не зову га бадава поглавицом града... Али и он мало шта зна. Он све досад мисли, да је Дања мама беба, а како би се за-

чудио, дознавши, да се Дања већ давно и давно решио да постане знаменитим авијатичаром и да открије оба пола. У њега је готов већ и план лађе за летење, треба само откудагод да добије гипку челичну шипку, канафу од гуме и велики, већи од куће, свилени сунцобран. Управо на таквом аероплану Дања дивно лети ноћи у сну.“

Дечак је лено устао с медведине, пришао, вукући ногу за ногом, духнуо на фантастичну ледену шуму палми од леда, отрао рукавом стакло. Он је слабуњав, али крепак дечак. На њему је кестењав капут од пругастог штофа, а таке и панталонице до колена, црне доколенице и дебеле штифлетне са шпурама, заврнути плетени оковратник и бела машна. Светле, кратке и меке косе рашчешљане, као у одраслог, прави енглеским разделом.

Али му је миле лице која бледе, а то долази од недостатка ваздуха: чим је појачи ветар, или је мраз више до шест гради. Дању не пуштају напоље. А ако и поведу на улицу, то га пре по сата завијају: камашне, постављене ципеле, топли офенбуршки рубац на прса, капа с наушницама, кауљица, огртач од пловкина перја, рукавице од веверице, муф... омрзне и шетња! И свакога га води за руку, као бебу, дугачка мис Мис Денерс са својим црвеним покученим носом, стиснутим оприштеним устима и риљним очима. А у исто доба лете по тротоару на дрвеним склизаљкама весели малишани црвених обрашчића, или возају један другога на лагурама, или, одломе од олука леденицу, па је жваћу Боже мој! Да му је бар једном у животу пробати леденицу. Мора да има чудну сласт. Али зар је могуће?! „Ах назеба! Ах дифтиритис! Ах, микроби! Ах, гадно!“

„Ох, већ су ми те жене! — уздише Дања, озбиљно понављајући омиљену очеву

узречицу. — Цела је кућа пуна жена — тетка ката, тетка Лица, тета Нина, мама, Енглескиња... жене, па то су исте девојчице, само старе... Уздишу, јаучу, кочопере се, воле да се љубе, боје се свачега — миша, назеба, паса, микроба... И Дању сматрају управо као девојчицу... Баш њега! Вођу бораца, капетана гусарског брода, а сада знаменитог авијатичара и великог путника! „Не! Баш ћу узинат узети и на сушита земичака, одлаћу у мехур татиног вина, скуцкаћу три рубље, па ћу крадом утећи као мали на лађу. Повице је лако скупити. У Дања увек има депараца одређена на свакојака добротина.“

Не, не, то су све само снови, сами снови... С велима не можеш ништа учинити а са женама још мање. Одмах ће ухватити и отети Ето дадиља говори често: „Ти си наш принц“. И збиља, Дања, кад је био мали, мислио је, да је он — принц из чаробне приче, а сад је узрастао и зна, да је он јадни, несретни принц, очаран, да живи у досадном богатом царству.

II.

Прозори гледају у суседну авлију. Дања наједном привлаки чудна, необична светлост, која се љуља у ваздуху тамо амо, сад се подиже, сад се спушта, за час ишчезава и опет се појављује. Дунувши, протр'о је више отворена залеђену стаклу, примакао се очима, заклонивши дланом, као штитом светлост од фењера. Сад је на бедани тек напалог снега јасно видио о малену гомилу дечице. Над њима на дугачком штапу, која се у мраку није видела, као да плива по ваздуху, огромна, разнобојна звезда од папира, осветљена изнутра неким сакривеном светлошћу.

Дања зна, да су та сва дечурлија из старе и јадне кућетине, „сокачка дечурлија“ и „неваљала деца“, како их зову велики. Синови обућара, слугу и праља. Али Дањино се срце стеже од зависти, усхићења и радозналости. Од дадиље је слушао о месном давнашњем јужном обичају, да деца заједнички удешавају вертеп и звезду, иду са њама по кућама и познатим и непознатим — певају уобичајене песме вертепске и божићне, да за то добивају као награду шунке, кобасица колача и по који бакрени новац.

Безумно смела мисао сену у Дањиној глави, — у толико смелија, да се он угризе чак за доњу губицу. Али зар он у ствари није авијатичар и поларни путник? Та пре или кашње ваљаће отворено казати оцу: „Ти тата, немој да се узрујаваш, молим те, ја још данас идем на свом аероплану преко Ламанша. Упоредно са таквим страшни речима, обући се и крадом истрчати на улицу — тричарија је. Само кад његовом срећом не би стари дебели лакај дубио у предњој соби, већ седио у свој собици под степеницама.“

Огртач и капу нашао је предњој соби пипајући, шуњајући се тихо у мраку. Камашна нема, нити рукавица, али, али та он ће тек за часак! Доста мучно је доспео до американског механизма браве. Ногом је ударио у врата, дупа се чула кроз целе степенице. Хвала Богу предња соба била је празна. Уставивши дихање, Дања је клиснуо кроз тешка врата као миш, једва их отворивши, а срце му је све играло, и ево га на улици! Небо мрачно а под ногама шкрипи бели ситан снег. — Све је то као сав!.

III

„Неваљала дјеца“ управо су излазила из капије суседне куће, кад Дања искочио на улицу. Над дечама пловила звезда, која се сва светлила црвеним, ружичастим и жутиим зракама, а најмањи од вертепаша носио је на рукама малу, иснутра осветљену кућу, начињену од картона и разнобојне хартије — „вертеп Господњи“. Тај малишан није био нико други, већ син Јеврејског кочијаша. Дања му није знао имена, али је памтио да је тај малишан идући за оцем с великом озбиљношћу скидао капу, кад је Дања случајно пролазио поред шупе за коло или коњушнице.

Звезда је дошла упоредо са Дањом. Он је неодлучно шмркнуо и промрљао:

— Господо, хоћете л' примити и мене-е-е?...

Деца су се зауставила. Нешто су шапутала. Неко је рекао промуклим гласом:

— А шта ћеш нам ти?!

— Иди, иди... Нама није дозвољено, да се стобом дружимо...

— И не треба...

— Како је мудар... ми смо уложили по осам копејки...

— Децо па то је Јевљевски господић. Харанка то је — ваш?...

— Наш!... понесио је суровом стидљивошћу кочијашев малишан.

— Одлази!..., рекао је први, сипљиви малишан, ту нема тебе друштва...

— Одлази ти, — расрдио се Дања. — овде је моја улица, а не ваша!

— Па и није баш твоја већ државна.

— Није, моја. моја и татина!

— Ако те љоснем иза ушију, — знаћеш, чвја је у лица...

— А не смеш!... Ја ћу казати тати... А он ће тебе избити...

— А ја се тврга тате не бојим ни ето толико... Иди од куд си и дошао. У нас је свар заједничка. Ти, чини ми се ни си давао новца за звезду, а хоћеш да идеш...

— Ја сам хтео дати и но-

ваца... целих педесет копејака... А ето сад не дам!...

— Само лажеш! Ти и немаш педесет копејака...

— Немам да, — ймам!

— Покажи!.. Само лажеш!...

Дања је звекнуо новцима у цепу.

— Чујеш ли?

Малишани су зашутали размишљајући.

Напоследку се онај промукли шмркнуо са два прста и рекао:

— Но па шта.. Дај пара, па хајде у друштво. Ми смо мислили, да ти хоћеш онако цабице — да нас превариш. Умеш ли певати?

— Шта?

— Па ето „Рождество твоје Христе Воже наш... и обичне вертепске песме и...“

— Умем, — рекао је Дања одлучно.

Наш Божић

Лањске године, као и других година дочекивали смо овај највећи хришћански празник с највећом помпом. Мало нам је било да се задовољимо овим обичним хришћанским обредима већ смо хтели да уносимо и једну новину приликом овог празника. Реч је о „Христбауму“.

На Туцин и Бадњи дан мogle су се видети читаве чете постројених продаваца у Кнез Михаиловој улици са зимском јелом искићене свећицама и перлама да би што сјајније изгледала. Ко је од домаћина уводио ову новину у своју кућу, сматрало се да је то отмена породица и да тактички принципи диктују да се са зимском јелом дочека наш велики празник.

Од како српски род постоји, ми смо се старали да тај дан увек заједначки дочекамо и проведемо. Поједини чланови породица, који су били далеко удаљени од Београда, негде у унутрашњости, обично су још на Туцин дан стицали у Београд код својих милих и драгих.

У Београд су се тога дана виђале личности које преко целе године живе негде у унутрашњости да би о Празнику све оно што су преко целе године зарадили, у веселом и лепом Београду немилосрдно потрошили.

На Туцин и Бадњи дан су се виђали читави легиони тепсија са разним мелшпајзима и колачима са милхбродима за положаонике, виђали су се весели београђани како купују божићарчиће, печенице и т. д. и т. д. На лицама београђана огледала се веселост и расположење крајње одушевљење и раздраганост, а како и не би били

весели кад се радују највећем хришћанском празнику!

А данас, у Београду нема оне вреве и жагора, изгубило се море људскога живота, ишчезла је она веселост и одушевљење у нашем лепом и веселом Београду. Данас је Београд са своје веселости најсиромашнији. Али је за то ипак поносит и велики што је дочекао овај највећи хришћански празник, после толиких дугих крвавих борби и напора са једном великом силом да се у њему вије победоносно Српска Застава, да се са Саборне Цркве чује пријатне звуке звона, објављујући београђанима службу Божију.

Општа невоља рата, зближила нас је и ми сад усамљени од својих, заједнички дочекујемо овај благи дан. У место свих кућених церемонија, ми се сад задовољавамо и са оним што се ту нашли. У место комисброда торте и других ђаковија, сад се задовољавамо бијелим лебом, то је сад нама најбољи мелшпајз. До сад смо ваљали по стомаку црни хлеба, а сад даде Српски Бог па ето добисмо и белог брашна да можемо белог леба јести.

И ако су Аустријанци плачкали ипак нам је остала и оно која „гуда“ прасепе колико да се омиримо! Има ова земља доста свега и свачега зато су аустријанци и кидисали на њу.

Што се тиче вина и пива тога имамо по грилично. Ипак, се виђају балончићи по улици, деца и момци носе пуне балоне својим кућама па и најсиромашнији кућа набавила је бар пет литара. Колко да не буде без вина. Што ти је Српска крв!

Немамо музике а и не треба нам, јер јој сада нема места. Без музике, без весела дочекујемо и проводимо наш највећи празник Божић. Сиротињски али ипак дочекасмо наш Божић. Београд је тужан по спољашности али је живот у њему пун Српског духа и Српских обичаја. Највећа радост и добит је за нас што у нашем личном Београду опет дочекасмо наш Божић!

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Добротвор

Коста Јов. Војиновић, ађутант команд. Аде, иначе комисионер у Скопљу, зида велику вилу у Врањској Бањи и, после борбе на Торлаку где је рањен, свечано обећао је пред многим официрима, да ће цео горњи спрат те виле дати на расположење сиротним, болесним и рањеним војницима. А доцније ће

се цео горњи спрат дати на стално уживање сиротињи. Познавајући г. Војиновића као човека од речи, ми му са наше стране најтоплије захваљујемо.

Бродарци исплаћени

Јуче је Управа Бродарског Друштва, исплатила своје особљу 25 од сто плате која им припада, по најновијем решењу Управе Бродарског Друштва.

Честитка читаоцима

Свима нашим читаоцима, позваницима и пријатељима честитамо наш велики празник Рождество Христово!

Чика Павле Ранковић

Наш стари колега чика Павле Ранковић налази се на путу потпуног оздрављења. Ми му најискренје желимо да се што пре здрав врати у Београд.

Црквене вести

Ред звонења у Саборној београдској цркви, за време празника: „Рождество Христово.“

АРМАН.

КЋЕРИ ГРЕХА И ПОРОКА

Први корак у порок

ГЛАВА III

Историја се понавља

Пошто је прегледао госпођицу Невенку преписао је реценпис објаснио како се лекови имају давати, примко је хонорар од Нулића и удалио се. Невенка је лежала у несвести. Нулић је огмах послао по лекове и из суседства замољно је једну госпођу иначе добру пријатељицу п породице Петровића да се нађе око болеснице.

Вест о крвавој драми расула се кроз Београд муњевитом брзином и пријатељи и познаници у највећем чуду журили су стану Петровића, да се подобрије извести о догађају.

Али нису могли ништа више сазнати, јер је Невенка била у великој ватри и није могла да разговара.

Невенка је још увек лежала не долазећи ксеби а Нулић је био поред ње и са суседком је пазио на сваки њен покрет. — — —

Леш покојне Петровићке сахрањен је уз учешће огромног света.

Петровић, пак, налазио се још увек у душевној болници где су над њиме вршили преглед.

На бадњи дан: Часови у 7. сати изј. А литургија тога дана пре подне.

Први дан Божића Јутрење у 5 и по сат јутра. Литургија тога заједно са јутрењем одлике у 7 и по сати.

Други дан Божића Јутрење у 6. сати изј. Литургија у 8 и по сат.

Трећи дан Божића Јутрење у 6. сати изј. Литургија у 8 и по сат. Ово се јавља грађ ради знања.

Из канцеларије Цркве у Београду 22. дец. 1914 г.

Белешке

Госпођица која говори и, пише Српски на Адлер сахој машини, а по потреби се примити и за контоај жели ступити при каквој ларији или при надлештву не понуде слати прско уре, под знаком (М. Б.)

Пратплата на „Стражу“ стаје један динар и

Вајфертова пивара

отпочела је понова рад. Пиво се може добити: Пивара и на Стоваришту — Дечанска ул. бр. 18